

Kommunstyrelsen

Förslag om insamling av matavfall och minskning av matsvinn

Motion den 16 november 2015 av Rolf Wasteson med flera (V)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

1. Kommunfullmäktige avslår förslaget om obligatorisk matavfallsinsamling för alla. De ökade kostnaderna kan inte hämtas hem på det sätt som anges i motionen.
2. De avfallsföreskrifter som kommunfullmäktige antog den 23 mars 2015 omfattar obligatorisk matavfallsinsamling vid nybyggnation. Förslaget om detta är således redan genomfört.
3. Kommunfullmäktige avslår förslaget om en vikttxa då kommunen redan idag har ett fungerande system för miljöstyrning. Kommunfullmäktige noterar att natur- och trafiknämnden ska utreda ett eventuellt införande av så kallade flerfackskärl för fastighetsnära insamling av förpackningar med mera.
4. Kommunfullmäktige noterar att natur- och trafiknämnden kommer att göra en långsiktig informationskampanj i syfte att minska matsvinnet, ihop med övriga kommuner i Storstockholm. Natur- och trafiknämnden har redovisat att det viktigaste budskapet i kampanjen kommer att vara den enskildes ansvar för att minska mängden onödigt matavfall (matsvinn) men att det avfall som ändå uppstår ska lämnas för biogasframställning och återförande av näringsämnen till jord- och skogsbruk.
5. Motionen därmed är färdigbehandlad.

Natur- och trafiknämnden beslutar för egen del följande:

VA- och avfallsenheten får i uppdrag att genomföra en utredning för att eventuellt införa så kallade flerfackskärl för fastighetsnära insamling av förpackningar med mera.

Sammanfattning

Förslaget om *obligatorisk matavfallsinsamling* för alla rekommenderas inte då de ökade kostnaderna inte kan hämtas hem på det sätt som föreslås i motionen. Förslaget om *obligatorisk matavfallsinsamling vid nybyggnation* är redan realiserat via de avfallsföreskrifter som beslutades av kommunfullmäktige den 23 mars 2015. Nyttan av ett *införande av vikttxa*

ifrågasätts då kommunen redan idag har ett fungerande system för miljöstyrning. VA- och avfallsenheten rekommenderar istället att en utredning görs gällande införande av så kallade flerfackskärll för fastighetsnära insamling av förpackningar mm. Förslaget om *en långsiktig informationskampanj i syfte att minska matsvinnet inom kommunen* kommer att genomföras i samarbete med Stockholmsregionen, men då med ett bredare syfte än bara minskat matsvinn.

Förslagen i motionen

Rolf Wasteson, Camilla Carlberg och Birgit Hansson (V) lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 16 november 2015 en motion om att Nacka kommun vidtar åtgärder i syfte att:

- matavfallsinsamling inom tre år ska göras obligatorisk för alla som bor eller driver en verksamhet inom kommunen,
- vid nybyggnation ställa kravet om obligatorisk matavfallsinsamling,
- kommunen ska växla till en avfallsavgift baserad på vikt, där vikttaxan ska vara beroende av avfallstyp, med en lägre taxa för det som går att omvandla till biobränske samt att
- en långsiktig informationskampanj initieras i syfte att minska matsvinnet inom kommunen.

VA- och avfallsenhetens utredning och bedömning

Nuläge

Idag sker anslutningen till matavfallsinsamlingen på frivillig basis. Avfallstaxan är konstruerad så att hämtningen av matavfall är gratis och kunden får dessutom en subventionerad hämtning av restavfallet. Idag har vi följande anslutningsgrader:

Enbostadshus: 51,3 %

Flerbostadshus¹: 27,8 %

Verksamheter: 27 %

Frivilligheten gör att kvaliteten på det utsorterade matavfallet är väldigt bra. Enligt den plockanalys som gjordes våren 2014, innehöll matavfallet endast 1 % felsorterat avfall, vilket är bättre än riksgenomsnittet.

I kommunens avfallsföreskrifter, beslutade av kommunfullmäktige den 23 mars 2015, § 78, ställs redan krav på fastighetsinnehavare att vid ny- och ombyggnation skapa förutsättningar för utsortering av matavfall.

Enbostadshus. Kommunen har ett insamlingssystem som kallas behovstömning. Sopbilarna trafikerar alla gator varje vecka, men tömmer endast de villakärll som är utrullade till fastighetsgränsen – och abonnenten betalar endast per utförd tömning. På det sättet

¹ Anslutna hushåll i flerbostadshus.

gynnas de boende som sorterar ut matavfall, alla förpackningar, grovavfall och allt annat som inte hör hemma i restavfallet. De som sorterar sitt matavfall får sitt bruna kärl tömt varannan vecka vintertid och varje vecka på sommartid.

Flerbostadshus. Boende i lägenhet kan börja sortera sitt matavfall efter ett beslut av fastighetsägaren. De har möjlighet att själva påverka hur ofta tömningen ska ske, genom valmöjligheter i avfallstaxan.

Verksamheter. På samma sätt kan verksamheter välja att börja sortera sitt matavfall och på så sätt minska sina kostnader för hämtning av restavfall. Utsorteringen synliggör mängden matavfall som kastas och det är på så sätt en god början för att påbörja ett aktivt arbete för minskat matsvinn.

Arbetet för minskat matsvinn har redan initierats av VA- och avfallsenheten genom de mål och åtgärder som finns i Avfallsplan 2020. Dock råder begränsningar för vad som får finansieras av avfallstaxan. Kommunerna får ta ut avgift för den avfallshandling som kommunen är skyldig att utföra enligt miljöbalken eller enligt andra föreskrifter. Denna rätt definieras i 27 kap. 4 § miljöbalken och omfattar såväl insamling och transport som återvinning och bortskaffande – inte förebyggande av avfall, inklusive matsvinn. Avfall Sveriges bedömning² är dock att informationsinsatser om förebyggande av avfall, ska kunna finansieras via avfallsavgifter. VA- och avfallsenhetens ståndpunkt är dock att större insatser gällande matsvinnfrågan bör tas av kommunen som helhet, som ett led i arbetet med de lokala miljömålen.

Bedömning av förslagen

Obligatorisk matavfallsinsamling. Natur- och trafiknämnden har tidigare föreslagit att matavfallsinsamling skulle göras obligatorisk i kommunens egna verksamheter. Detta förslag antogs inte i kommunstyrelsen och beslutet i natur- och trafiknämnden ändrades under 2015. Att införa en obligatorisk insamling för alla boende och verksamheter i Nacka kommun innebär även andra svårigheter; såsom att skapa en taxekonstruktion som finansierar de extra kostnader som detta skulle medföra på kort tid. Den frivilliga anslutningen skapar en möjlighet att höja taxan i små steg och bibehålla en miljöstyrning och god kvalitet på det utsorterade matavfallet. VA- och avfallsenheten rekommenderar inte att matavfallsinsamlingen ska göras obligatorisk för alla, utan vill hellre se att kommunledningen verkar för att alla kommunala verksamheter föregår med gott exempel och uppmuntrar till anslutning via tydliga direktiv från direktörer etc.

Obligatorisk matavfallsinsamling vid nybyggnation. Detta förslag är redan realiserat via de avfallsföreskrifter som beslutades av kommunfullmäktige den 23 mars 2015, § 78.

² Enligt mejlsvar från Jenny Westin, Avfall Sverige, den 8 januari 2016.

Införande av vikttaxa. Ett införande av vikttaxa innebär ett nytt system för avfallshämtning. Det finns både fördelar och nackdelar med systemet. För Nacka skulle införandet av vikttaxa innebära att behovshämtningen hos villakunder upphör. Kunden kan då fortfarande påverka sina kostnader via en utsortering av avfall, vilket är positivt, men den kund som är duktig att sortera men exempelvis kastar kattsand i restavfallet kan inte påverka sin avgift och får ingen belöning för sin miljönytta. Den kund som inte sorterar ut sina förpackningar av plast och papper straffas inte heller särskilt hårt; det är mer än fråga om volym än vikt. Tunga förpackningar av glas och metall samt tidningar sorteras redan ut i hög grad idag. Det finns en risk att kostnadsmedvetna medborgare kommer att dumpa avfall på andra platser i kommunen såsom på återvinningsstationer. Dessutom kommer nya problem med vägning av avfall. Om tekniken inte fungerar som den ska kan nya konflikter uppstå mellan kunden och kommunen.

VA- och avfallsenheten ifrågasätter behovet av en vikttaxa när kommunen redan idag har ett fungerande system för miljöstyrning. Det kommunen behöver bli bättre på är att berätta om miljönyttan med att sortera och ha en tätare dialog med kunden. Dessa frågor ingår i det så kallade SMART-projektet, där enheten är en pilot. VA- och avfallsenheten rekommenderar istället att en utredning görs gällande införande av så kallade flerfackskärler för fastighetsnära insamling av förpackningar mm. Det skulle öka tillgängligheten och höja sorteringsgraderna. Frågan bör aktualiseras i samband med svaret på den utredning som, på beställning av regeringen, just nu pågår gällande hur ett kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och returpapper ska kunna se ut. Utredningen ska presenteras senast 31 mars 2016.

Långsiktig informationskampanj i syfte att minska matsvinnet inom kommunen.

Som ovan nämnts så är det inte helt självklart att avfallskollektivet ska finansiera arbetet med förebyggande av avfall. Men Nacka kommun kommer att delta i en flerårig informationskampanj om matavfall ihop med övriga kommuner i Storstockholm. Det viktigaste budskapet i den kampanjen kommer att vara att var och en i första hand ska minska sitt onödiga matavfall (matsvinn) men att det avfall som ändå uppstår ska lämnas för biogasframställning och återförande av näringsämnen till jord- och skogsbruk.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Obligatorisk matavfallsinsamling – får stora ekonomiska konsekvenser för taxekollektivet. Motionsförfattarnas förslag att ”ökade kostnader på grund av källsortering ska kvittas mot försäljning av fjärrvärme” är inte praktiskt genomförbart. Idag betalar avfallsverket både för insamling av matavfallet och behandlingen av avfallet i SRVs rötningsanläggning i Huddinge. Det finns inget som talar för att mängderna restavfall skulle minska i samma takt som mängden matavfall skulle öka. Det finns inte heller något som talar för att behandlingsanläggningen på sikt kommer att betala oss för avfallet. Idag får enkelt uttryckt de kunder som inte sorterar sitt matavfall betala den större delen av kostnaden för matavfallet. Den modellen fungerar inte vid ett obligatorium. Risken är

istället att kommunen tvingas ta betalt även för hämtningen av matavfallet, vilket skulle motverka de intentioner som motionsförfattarna har.

Obligatorisk matavfallsinsamling vid nybyggnation – medför inga extra kostnader för kommunen än vad som kan hanteras via nuvarande konstruktion av avfallstaxa.

Införande av vikttaxa – kan påverka kostnaderna på flera sätt. En särskild utredning behöver göras i god tid inför nästa upphandling av avfallsentreprenör. När kommunen lägger ut insamlingen på entreprenör bör denne få betalt per tömning och kärlestorlek, inte per kilo. Det är lämpligare att kommunen tar risken än entreprenören. Kommunen kan då justera sin vikttaxa varje år medan en entreprenör, som är bunden av sitt anbud i flera år, skulle tvingas ta höjd i sitt anbud för att minimera risken.

Konsekvenser för barn

Alla insatser som medför ett ökat miljömedvetande hos vuxna och barn i Nacka kommun är positivt. Det är jätteviktigt att vi alla tar vårt ansvar för att exempelvis minska matsvinnet.

Bilaga

Motion den 16 november 2015 från Rolf Wasteson med flera (V)

Anders Lindh
Enhetschef
VA- och avfallsenheten

Katarina Södergren
Handläggare
VA- och avfallsenheten